

Žini

1

I

Prieš surašant gerai išsiskaityti instrukciją!

Zinių lapo Nr. _____
(nerašyti)

Lietuvos žemės vardynas

renkamas Švietimo Ministerijos

Su visokiais klausimais, iškilusiais surašant žemės vardyną, kreiptis ir prirašytus žinių lapus siųsti:
Valstybės Archeologijos Komisija — Lietuvos žemės vardynas, Kaunas, Vytauto Didžiojo Muziejus.

Žemės vardai

Sašaičių
(oficialinis vardas)

Kaimo, dvaro, vienkiemio, miesto, bažnytkaimio, girininkijos,
(liečiantį pavadinimą pabraukti)

Sedos

valsčiaus

Mažeikių

apskritis

Sunaudoti spausdinti ir rankraštiniai šaltiniai bei jų sutrumpinimai

perrašyto 1976.7

Tikrino: Jurkus Juozas 1939 m. rugpjūčio mėn.; papildė Nr. 10-66.

Surašytojo:

Pavardė, vardas *Bundzienė Bronė* verslas *mokytoja*
Gimimo vieta *Dūmaičiai km. valsčius Sedos* apskritis *Mažeikių*
Adresas: *Lem. Kalvarijos pšt. pradžios mokykla, Telsių apskr.*

Žinios surašytos 1936 m. *rugsejo* mėn.

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surinktos iš
	a) tikrintojo	b) surašytojo				
1	Kryžaininkė	Kryžaininkė	Kryžaininkė križaininkė			ž. k.
2	Elenos kalnas	Elena	Elena ē lenuōs kalm̃s			ž. k.
3	Kovo kalnas	Kovas	Kovs kuov ^a kalm̃s			ž. k.
4	Atžvilgės kalnas	Atžvilga	Atžvelga atžvilgūōs kalm̃s			ž. k.
5	Birstva	Birstva	Birstva birstv ^a			ž. k.
6	Ervydis	Ervydis	Ervydis erw̃id̃is			ž. k.
7	Ievų kalnas	Ievos	Iivos ėivū(n) kalm̃s			ž. k.
8	Varduva	Varduva	Vardova vārdov ^a			ž. k.
9	Kartuvio kalnas	Kartuvio kalnas	Kartuvio kalnas kārtuvūōs kalm̃s			ž. k.
10	Alkonos, Aeknos, Alkonas		ā lksn ^a s			ž. k.
11	Antras krūmas		ā ntr ^o s krūm̃s			ž. k.
12	Āptraras		ā ptrārs			ž. k.
13	Apraliōji didžiōji		apvalūōj ^o dėdūōj ^o			ž. k.
14	Apraliōji mažōji		apvalūōj ^o mažūōj ^o			ž. k.
15	Ažnolū kalnas		ā žnūlū(n) kalm̃s			ž. k.
	Maskal kalnis		maskāl kalm̃s			ž. k.

7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos
kalnas <small>koplyčia, xii kaln. vėžiū mēta</small>	žvyro žemie, Apvalus	apvalus	1 vakarus nuo žem. Kalvarijos miestelio 1/2 kl. atst. prie neškelio		
kalnelis <small>koplyčia, xii kaln. vėžiū mēta</small>	Molio ir smelio žemie	apie 1/4 ha	Greta Kryžaininkės kalno, škiria k. Kalvarijos - Barstyčių vieta.		
kalnas	Smelio ir molio žemie. Spauges krūmais, paršga	apie 6 ha	1/2 kl. nuo ž. Kalvarijos miestelio; vakarus prie viškelio ž. Kalvarijos - Barstyčių.		
kalnas	Molėta žemie, dirbama, ilgai kalnas.	apie 6 ha	Tasa Kovo kalno į pietų pusę.		
miskelis	Durpynai ir pelkės	apie 2 ha	Sondeckio žemieje 1/2 kl. atst. nuo tikio į vakarus.		
žemės plotas	Durpynai. Kasamos durpės. Molio, smelio, žvyro žemie. Širma ir dalis apaugę krūmais	apie 4 ha	1/2 kl. nuo ž. Kalvarijos į šiaurę.		Per Ervydį eina takas į žem. Kalvariją.
kalvas		apie 1 ha	Vakariniame kaimo dalis, ganyklose		Šiek tiek alksnyno.
upė			Teka Šašarčių kaimo pietų pusej.	Trie Latvijos sienos įteką į Ventą.	
kalvas	Smelio ir žvyro žemie	2 ha	Vakary pusej, nuo miestelio 1/2 kl. atst. prie Kalv. Platelių vieta.		Valdžios (nesavintis) priežiūroj
pieva	juodžemis, lygi pieva, suaugę gnoviai	Šašarčių p. kaimo apie 20 ha.	Plone: atskiras selypas		Rodo, 1925 m. mūse-sintos (išvalyta Var-luvos upė).
krūmas	žvyrnas, apaugęs alksniais	1/2 ha	Ganyklos 3, viduryje		
pieva	juodžemis, apaugęs krūmais	1 ha	3-ame: pietiniame gale - tarp selybos, Kalvarijos ir 4-o sly.		Pirmiau čia buvo ap-tuotams aršiams, vėžiūm, dabar tuos ne žemės nebė.
dirva	prie molio	1/2 ha	3 vidury.		Abi daly apvali
dirva	smelis su žvyru	1/4 ha	3 vidury		Skritulio formos
kalnas	žvyrnas, apaugęs alksniais ir kasugiais	1 ha	Ganyklos 4-8 šiauriniame gale		Ažnolai čia neauga
"	"	"	"		Tai 9-tasi kaimo selypas, be savinimo. Savo būves kaip koto šal-mėdžių designatas. Niekam neatšaukus, palvi - pre ganyklos - vriam kaimui.

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surinktos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
16	Ažuolų pelkė		óžóulū(n) pē.lkē			ž.k.	pelkė	Vidury pelkės sala - kalva, aplinku: kūmai. Vasara išdžiūva, kaip palyja, vietomis kavi, nepali sėti.	1,5 ha	Ganyklų 3-4 tarp Ažuolų ir Vainiūnų kalnų.		Grionis vanduo iš pelkės nubėga.
17	Cizinerušas Cinerevūšas		cece ne vū.š.š. cece re vū.š.š.			ž.k.	koplyčia, XIV kalnų kalvarijų vieta			Kalmose, šalia 3-0 sodykos, pas Didįsį prūdą.		Akmeninė, sena. Po stogu seniau peridaro pelėtas, čukliai, žirniai.
18	Dagūn kalnas		dāgūn kālns			ž.k.	kalnas	Žuvas, apaugęs alksnėmis (Pirmasis kūmai). Auga dygliai dagūnai.	1/2 ha	Ganyklų 3-4 vidury.		Tas kalno omamas žuvas keliamas taurių.
19	Didysis prūdas		dēdēššs prūts				prūdas	Gilus. Iš dugno kasto durpės.	1/5 ha	3, pas sodyką, pas kalnus		Jurkai (Savininko) vardu. Yra karosų. Per Didžiojo kalvarijos atlaisdus yra mustenolės žmogus (išdydomas oršius). Šiemine iš čia ma ledus. Vasara čia plundami oršiai. Pas prūdą ir jona koplytėlė.
20	Ėglių pelkė		ēglū pē.lkē			ž.k.	pelkė	Pas aičiai alksniai.	1/2 ha	Ganyklų 7, šalia devy kalno, prie kaimo ribos		Ėglis neauga čia.
21	Žemaliskė		žemalē.škē			ž.k.	žemė	dirvos ir pievos	8 ha.	8 to šiauriniame gale, palei 2 melny.		Tas žemė šondeckis yra priekyje nuo žemaliskės.
22	Ganyklos		ganūklas			ž.k.	ganyklos	Kalmota iš pelkėta žemė, vietomis dar alksniai, bet daugumos ariama.	40 ha	Šiaurė-vakarų kampe (1-9) ir šiauriniame kampe (1-9).		Ganyklos 1906 m. išdalytos. Daugumas jau savo melny ir plėšė. Šiauriniai ganyklų vietovės čia gėna: žmonės nie šono orio kaulo žmonės, tu nie tose kauluose ganyklose yra gaus. Jau nieji tu varolys nie puzi nebe žino.
23	Galai		gālā				ganyklų anas galas	Kalva iš pelkės, alksniai.	2 ha	Ganyklų 3 šiaurini galas		Savininkai (Jurkai) taip vadina.
24	Grābas		grāps			ž.k.	koplyčia, XVIII kalnų vieta.			Kryžainiškis kalno vakariniame gale		Mūšinė, pernai atremontuota.
25	Galėlis		galēlis				ganyklų ošpo iš galas	kalnas, alksniai.		Ganyklų 3 pietinis galas.		Tas galėlis palei kelį sušona iš smailumų, dėl to mažybiškai iš vadinama. Savininkai taip vadina.

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surinktos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos	
	a) tikrintojo	b) surašytojo											surašytojas palieka tuščią
26.	Glinkis		glinkis				žemė, šlinkimas tarp dviejų kalnų	ganykla, alksnynai	1/2 ha	Ganyklas 3 tarp Pėmojo ir Antrojo kaimų.		Savininkai taip vadina	
27	Iškerstojė		iškerstojė				iškersta kaimo dalis	Kalnas	1/4 ha	Ganyklas 3, ant Vaironų kalno.		Tik savininkai žino. Iškerstojė paraudina ir kitas iškirstas vietos. Taip pat, yra: Pėmojo kaimo Iškerstojė ir t.t.	
28	Kalnai Kalnų, Kalnus		kálnâ			ž.k.	1. Baimėjos žemė, kurioje pastatytos kalvarijos	Daugiausia kalnai, kai kur alksnynai, kai kur raita molis (Moldusbe), kai kur žvyras - veleva tai urdanta.	5 ha.	Palei 2. kalvarijos - Padegimės kelį ir 2. kalvarijos - Barstyčių miestelį: nuo 2. kalvarijos miesto ligi pašto kaimo (plane pažymėta atkirta spalva, kopelė - kryžukai).		Prieš kelialikį matyti kalnuose dar ganyklovo gyvulius (arkimėji gyvulioji). Tik kalvarijos drausfa. Palei kalnus atkirtas kaimo tvoros.	
						ž.k.	2. kalvarijos (19-os stoties stoties). Šalutiniai yra tik pastatymai 6 stoties (XIV - XIX).						2 akmeninės kopelės, 4 medinės.
29	Kalno dirva		kálnâ dērvâ				dirva	prie molio	1 ha.	6, per Ganyklas		didelis kalnas. Tik savininkai taip vadina	
30	Kertė		kjērtiē			ž.k.	ganyklas dalis	alksnynai	2 ha	Ganyklas kampas prie Šandels kaimo ir 5 selypo.		Barstyčių ganyklas priemies paraudinimas.	
31	Kesynė		kjesīnē				pievos dalis	kimnuota pieva	1/4 ha	3-ame, pietiniame kampe, prie kalvarijos ir 4 selypo.		Tik savininkų žinomas vardas	
32	Kesuotė		kjesōutē				aptvaras gyvuliams	kimnuota pieva, pakraščiai dus pogrniai	2/3 ha	4, šiaurėje nuo kelio, dabar prie pat melžbos.		Tik savininkams žinomas vardas	
33	Maskal kalnis		maskuāl kálnis			ž.k.	kalnelis	prie molio	1/2 ha	4, šiaurėje			
34	Manākai		manākâ			ž.k.	kelio sodytos.		15 ha	rykiname kaimo kampe prie Šandels km. ir 2. kalvarijos miest.		Taip vadina tos vietos žuvelius (smulkiosis atkirtas).	
35	Mažoji dirvėlė		mažūjē dērvēlē				dirva	juodžemis, aplinkui apšūti, beržiai	1/4 ha	3, šiauriniame pale, Pabaltkalvėje		Tik savininkai žino vardą.	
36	Moldusbe		mūoldūsbe			ž.k.	molio raita duobė		15m ilgis, 8m plotis	Kalnuose, per Ciniškų, palei 8 sel.		Indaro molis, oia pat plytas daro daro kalnuose džiūvindavo. Dabar atdaušta molis ir pradėta duobę užpildyti.	
37	Pabaltkalnė		pābaltkálnē			ž.k.	pievos, dirvos	šlapios pievos, beržynai, i dirvos yra	6 ha	3, 4, 5 šiaurini gėlas		Šiauriniai remiasi i Baltos kalnos [Šandels km., Alse-džiū v., Telių apy.]	

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surinktos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
38	Pābirzīve		pābirzīve			ž.k.	vietovė	pievā, divos	5 ha	2, palei Birzīvg		
39	Pādarzīs		pādarzīs				dirva	prie melio	2 ha.	7, šiaurės nuo sodybos		Savininkams žinomas.
40	Papentēlis		papentēlis				dirvelė	prie sklypo kuris prišlie- piū patoga, nau- na dirvelė	1/5 ha	4, palei Kėsnūtę.		Tik artimiesiems žinomas. Kaip papentis
41	Parpuolimas		parpuolimas			ž.k.	Koplyčia (xv kalnų vieta)					Kristas parpuola po Kryžūni. lin., kurie pirma syk' šona kal- mus, gale kryžūni
						ž.k.	2. atkalnė	gana stati	60 m. ilgumo			nuo ž. kalv. - Badegimės viekelio ant šlynės ž. kalv. - Baostyčių kelio.
42	Pas ēriškētis		pas ēriškētis				dirva	melis, aukštas kalnas	2,5 ha	3, šiauriniame gale, prie 5		Ant ežio, prie 5 sklypo, ant ēriškētis Tik savininkams ži- nomas vardas
43	Pievēle		pievēle				piešėle	juodžemis	10 a.	prie Didžiojo pūdo šiaurinio gale, 3		Tik savininkams žinomas vardas
44	Pirmasis krūmas		pērmāsīs krūms				krūmas	alksnynas	3/4 ha	Ganykly 3 prie- mame gale		Tik sav-ams žinoma
45	Pirmojo krūmo įkirstoji		pērmāojē krūma įkirstojs				skjnimas		1/4 ha	Ganykly 3, Pū- majame krūme		Tik sav-ams žinoma
46	Pirmoji pelkė		pērmāojē pēlkjē				pelkė	vasara beveinė išdžiūva	1/5 ha	Tarp Dagis ir Vai- rons kalno, Ganykly 3		Tik sav-ams žinoma
47	Plīkalnė		plēkālne			ž.k.	kalnas	aukštas kalnas	3 ha	Ganykly 8, šiaurėje		
48	Plīklankė		plēklānkjē				pieva	daug žemės, dūšpynai, židė menka	1 ha	3, šiaurinėje pu- sėje		Tik sav-ams žinoma
49	Pūvartis		pūvārtis			ž.k.	kur. gany- kly dalis	kalnai, šlu- kis	4 ha	Ganykly 5, 3, prie- kniame gale		Pirmeny vardas
50	Rūbų nu- plešimas		rūbū nu ple- šēms			ž.k.	koplyčia, xvi kalnų vieta					Kryžūniškis kal- no vakariniame gale
51	Rūskalnis		rūškālnis			ž.k.	kalnas	alksnynas	1 ha	Ganykly 6, Baostyčių kelio upiuse		
52	Seņupis		seņupis			ž.k.	senosios upės vaga					Alksnose, šalia Varševos upės
53	Seņvietė		seņvėitē				kur. trobos vieta		20 a.	7, sodyboje		Tik artimieji žino

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surinktos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
54	Tābaro kalnas		Tābar ^a kâlnt's				kalnas	kalno galas, molis.	1/2 ha	Atžvilgūs kalno pietinis galas (tik priekaus žemėj. - 3)		Tik sav-ams žinomas vardas
55	Tarpikas		tārpik's				pieva	šlapia, per vidurį griovys	1/2 ha	Ganykly 4, tarp da- gų ir Vairovų kalnų		Tik sav-ams žinoma
56	Šašaičiai		šāšā.tē, šāšā.tū, šāšā.tis			ž.k.	kaimas	žemė II, III, IV mūris. Kalno Fa.	200 m kelialika ha	Tarp Šašnelis, Ge- čaičių kaim. ir 2. kal- nų ir mat. d. kalnų kūstracijos plane iš 1870m.		Šmau vadinamas Šuž sodai, ne kaimas. Kaimas "atėjo iš veličiaus" 1940m. atkristoj. s. vi. enkl. žemės
57	Šventas Jonas		švēnt's juōnt's			ž.k.	koplytėlė			Kalmose, pas Didįsį prūdą		
58	Turdubės		tūrdūb'is			ž.k.	durpynai	šlapia pieva su durpynais	1 1/2 ha	Ganykly 8 vidury		durpi vietos būvej- -tūrdūb'is (arba tūrdūb'is). Šu čia tūrdūb'is
59	Užkūčio dirvos		ūškūt'is dērvas				dirvos, laukai	prie molio	2 ha	4, nuo kelio iki 2. kalnų ir tas galas		Šu kubo žemė, ta- ta ošlypo galas yra nėkūtyje (už kūčių). Tik sav-ams žinoma.
60	Vādaksnis		vādaksn'is			ž.k.	pelkė	ilga, sausa.		Alksmose, vaka- riniame krašte		Kel Alksmo nebuv- mus aušintos, oreliai Kris daro.
61	Vairovų kalnas		vairvūn ^a kâlnt's			ž.k.	kalnas	gan aukštas, apaugęs alks- mais ir kadugiais	3 ha	Ganykly 5, 3, 4, labiau rytuose ir gale		Kartais galima mesti vieng kitą vairovą.
62	Žaliasis prūdas		žālīš'is prūts			ž.k.	prūdas	negilus, van- duo žalias.	1 a.	3, Aptvare (prie- kiniame gale)		Vasara iš dūn- va
63	Žydakis		žīdak'is			ž.k.	šaltinis	vanduo švarus.		Alksmose, beveik vidury, labiau rytuose.		
64	Baltoji koplyčia		baltūoj ^e kūplytīš'ė			ž.k.	koplytėlė			Ganykly 8, prie Bais- tyčių viškelio, prie Rūskalnio.		
65	Atžvilgūs kaimas		atžvėlguōs kūčīš'is			ž.k.	koplytėlė			Švakariniame krašte, ant Atžvilgū kalno		Šv. Zidorius artojas
66	Žvijainė		žvī. žīn'ė				dirva	žvyro kalnelis	1/2 ha	4 vidury, palei 8.		Tik sav-ams žinoma

3

13 Istorinės žinios

28. Kalnai vjšk. Jurgio Vitkevičiaus sėstighi 1639 ar 1642 m. Siemet aliųs tam 300 m. jūbilibieji koplyčios atremontuotos ir mudožytos. 56. Sasaičių spda. 1870 m. kustracijos plone pažymėta, kad kaimo žemi priklausiusi dvarui, vardu Kalvarija. Ji Vitkevičiaus pono, 80 m. amžiu (Dėgnėjų km.) žinėjau, kad š. sodai lažą ejuvi Alsidžius vjškupai. Kaimo bendrosios ganžklas išdalytos 1906 m. Kaimo pievos (Alksnų) nusausintos agrie 1925-1926 m. Kaimas vienkėmiai bus skirstomas 1940 m.

14 Archeologinės žinios

15 Vardų kilmės aiškinimai

16 Tautosakinės žinios

Pravardės. Urbonas Ciimbalis (nuo sūns Ciimbalis), Urbonas Videikinis (Vidėikos vietoj gyvena); dabartinis Urbonas vadlinamas Fondičiu (prevedes ya), Trālota (ponikai gyvena). Motaras - Vilka ūdėga (toks jo priežodis bavež. Jirkus Cirinerūso, arba pas Cirinerūg.

Žinių teikėjo(-jų) pavardė, vardas

1. Privalgauskas Alfonsas 19 (Visas žinias),

2. Jirkus Juozapas

Gimimo vieta(os)

1. Sasaičiai, 2. Sasaičiai

Amžius

	1			2	
	iki 15	15-25	25-40	40-60	60-80

valsčius

Seda

apskritis

Masėškiai